

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ ความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยจะนำเสนอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2
2. เพื่อศึกษาบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน กับบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 391 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 194 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ดำเนินการโดยการสุ่มแบบชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportionate stratified sampling) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำ (LBDQ) ของฮอลปีน (Halpin, 1996 : 88-89) และแบบสอบถามของบุญเชื้อ จุฬาพรณาดิ (2544 : 97-98)

การเก็บรวบรวมข้อมูลทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 จำนวน 194 โรงเรียนและนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ไปสอบถามและเก็บด้วยตนเอง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

2. ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรมผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาพฤติกรรมผู้นำเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ และด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

3. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 เป็นบรรยากาศของโรงเรียนแบบเปิดค่อนข้างมาก

4. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 ด้านร่วมกันสามารถกำหนดความแปรปรวนของบรรยากาศของโรงเรียนได้ประมาณร้อยละ 16.6 ซึ่งหมายความว่าพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 ด้านร่วมกันอธิบายบรรยากาศของโรงเรียนได้ร้อยละ 16.6 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านกิจสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาและนำมาอภิปรายในบทนี้ คือ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรมผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาพฤติกรรมผู้นำแบบเป็นรายด้าน คือ ด้านมิตรสัมพันธ์มีการแสดงอยู่ในระดับมากกว่าด้านกิจสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ สักดิ์แก้ว (2534 : บทคัดย่อ) ได้

ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนประถมศึกษา ความต้องการครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ครู อาจารย์ มีระดับความต้องการพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับสูงทั้งสองมิติ ระดับความต้องการพฤติกรรมผู้นำมีมุ่งสัมพันธ์สูงกว่ามิติมุ่งงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพลศักดิ์ เข้มละออ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และบุคลากรในสำนักงาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ทั้งมิติมุ่งงานและมิติมุ่งสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ โตนอก (2538: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนมีตึงสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง มิติมิตรสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนค่อนข้างจะมีความคุ้นเคยกัน มีการทำงานร่วมกันมานานจึงทำให้เกิดความสนิทสนมกันลักษณะการทำงานจึงค่อนข้างเป็นแบบมิตรสัมพันธ์มากกว่ากิจสัมพันธ์

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 เป็นบรรยากาศแบบเปิดค่อนข้างมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสราวุธ โตนอก(2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่าบรรยากาศของโรงเรียนมีแนวโน้มเป็นแบบ เปิดนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชะลอ บัวน้อย (2538 : 67) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศของโรงเรียนเป็นแบบเปิดมากที่สุด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความมีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักการภารโรง เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลภายนอกมาเยือน เป็นไปด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรไมตรี ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากัน เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งประสบความเดือดร้อนก็ช่วยเหลือเกื้อกูลมีการประชุมเพื่ออภิปรายแก้ปัญหาเพื่อหาข้อยุติและแนวปฏิบัติร่วมกันทั้งในระดับโรงเรียนและหน่วยงานย่อยๆ โดยกระทำอย่างสม่ำเสมอเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในลักษณะต่าง ๆ มีแผนปฏิบัติการหรือโครงการให้บุคลากรในโรงเรียนแสดงความคิดเห็นในลักษณะต่าง ๆ มีแผนปฏิบัติการหรือโครงการให้บุคลากรใน

โรงเรียนพบปะสังสรรค์ในโอกาสอันควร มีการรวมกลุ่มอาสาสมัครทำงานหรือทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ จึงทำให้บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 เป็นแบบเปิดค่อนข้างมาก

3. จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียน ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านกิจสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเจริญ จันทร์เงิน (2539 : 150 -151) ได้ศึกษา พบว่า บรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และสอดคล้องกับแนวคิดของดูบริน (บุญเชื้อ จุฬาพรณาชาติ.2544 :52 ; อ้างอิงจาก Dubrin. 1973 : 334 - 340) ที่ให้ความเห็นไว้ว่าโดยทั่วไป พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การจะมีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การคือ แบบของความเป็นผู้นำ ทักษะ และวิธีการของผู้บริหารที่ใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ขณะเดียวกันบรรยากาศองค์การจะเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรมสำคัญของคนที่ทำงานในองค์การนั้น และงานวิจัยของสตีล (Steer. 1978 : 101-102)ซึ่งพบว่าพฤติกรรมของครูใหญ่เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้บรรยากาศขององค์การเปลี่ยนแปลงไป ผลงานวิจัยของจรรยาภรณ์ งามญาติ (2519 : 59-65) พบว่าบรรยากาศองค์การของโรงเรียนทั้ง 8 มิติ มีความสัมพันธ์กับลักษณะ ผู้บริหารทั้ง 3 แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้จากที่กล่าวมาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในขณะนั้นเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้บรรยากาศของโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในระดับปานกลาง ทั้งนี้ก็ถ้าพฤติกรรมผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์สูงทำให้บรรยากาศของโรงเรียนเป็นแบบเปิดค่อนข้างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากข้อค้นพบของงานวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ แต่ผู้บริหารควรมีการพัฒนาตนเองและมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างเหมาะสม โดยนำสถานการณ์ในขณะที่ปฏิบัติงานมาประกอบการตัดสินใจเลือกกว่าควรใช้ด้านใดเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. จากผลการวิจัย พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนเป็นแบบเปิดค่อนข้างมาก ซึ่งทำให้การดำเนินงานต่างๆ ในโรงเรียน มีการดำเนินการโดยมีการสื่อสารแบบสองทางมีส่วนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น แต่ในการปฏิบัติงานบางอย่างควรมีการดำเนินงานอย่างจริงจังเพื่อให้มีระเบียบวินัยเพราะบรรยากาศแบบเป็นกันเองก็ส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงาน

3. จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านกิจสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในระดับต่ำและพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านมิตรสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรหาจุดที่เหมาะสมในการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำเพื่อให้เอื้อต่อบรรยากาศของโรงเรียน ที่จะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในทางลึก เพื่อหารายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้องค์กรพัฒนา และบุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2. ควรทำการศึกษาวิจัยในทางลึก เพื่อหารายละเอียดเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียนที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้องค์กรพัฒนา และบุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา

4. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมผู้นำและบรรยากาศของโรงเรียน จากแนวความคิดของครูผู้สอน

5. ทวรศึทษาปรึบทึบบรรทาทสทงร้งรึทนรดับปรถมศึทษากัรบรดับมัธยมศึทษา